ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО

СТРАТЕГИЈА ЗА ОДРЖЛИВ ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

2026 – 2031

ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО

СТРАТЕГИЈА ЗА ОДРЖЛИВ ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ 2026–2031

1. ВОВЕД

Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026-2031 претставува основен стратешки документ кој ги дефинира приоритетите, целите и насоките за одржлив економски, социјален и институционален развој на општината во наредниот период. Документот воспоставува рамка за планирање и спроведување на локалните развојни политики и има за цел да обезбеди координиран и систематски пристап во искористувањето на локалните ресурси, развојни потенцијали и можности за напредок на заедницата.

Стратешкото планирање претставува процес преку кој локалната самоуправа, бизнис секторот, граѓанските организации и граѓаните создаваат заедничка визија за идниот развој на општината и ги дефинираат механизмите за нејзино остварување. Тоа овозможува реално согледување на состојбите, идентификување на развојните потреби и утврдување на приоритети, мерки и активности кои се остварливи, финансиски одржливи и усогласени со законските надлежности на локалната самоуправа.

Во услови на изразени економски, демографски и технолошки промени, локалниот развој бара долгорочен и интегриран пристап кој ги поврзува економските, социјалните и еколошките аспекти на развојот. Во таа насока, Стратегијата претставува инструмент за насочување на развојот на Општина Делчево преку унапредување на локалната економија, привлекување инвестиции, развој на претприемништвото, модернизација на инфраструктурата, развој на туризмот, поддршка на земјоделството, подобрување на јавните услуги и зајакнување на човечкиот капитал.

Стратегијата се темели на принципите на одржлив развој, еднакви можности, родова еднаквост, социјална инклузија, транспарентност, отчетност, ефективност, ефикасност и партнерство. Посебно внимание е посветено на потребите на младите, жените, лицата со попреченост, повозрасните лица и другите ранливи категории граѓани, со цел придобивките од развојот да бидат достапни за сите жители на општината.

При нејзината подготовка се земени предвид специфичните карактеристики и потенцијали на Општина Делчево, вклучително и поволната географска положба, близината до границата со Република Бугарија, природните ресурси, туристичките вредности, земјоделските потенцијали и постојниот човечки капитал. Истовремено, документот ги адресира и клучните развојни предизвици како што се депопулацијата, иселувањето на младите, потребата од економска диверзификација, модернизација на инфраструктурата и јакнење на локалната конкурентност.

Стратегијата е подготвена во согласност со Законот за локална самоуправа, Законот за рамномерен регионален развој и останатата релевантна законска рамка која ги регулира локалниот и регионалниот развој. Истата е усогласена со Националната развојна стратегија 2024-2044, приоритетите за развој на Источниот плански регион, Целите за одржлив развој на Обединетите нации (SDGs), како и релевантните политики и инструменти на Европската Унија. Особено, Стратегијата придонесува кон националните цели за развој на конкурентна економија, одржлив локален и регионален развој, развој на човечкиот капитал, добро управување и зелена транзиција.

Како општина која се наоѓа во погранично подрачје, Делчево располага со дополнителни можности за прекугранична соработка и користење на европските програми за поддршка на локалниот развој. Затоа, Стратегијата предвидува мерки кои ќе овозможат поефикасно користење на националните и меѓународните извори на

финансирање, јакнење на партнерствата и поголема интеграција во регионалните развојни процеси.
Преку ваквиот пристап, Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026-2031 претставува заедничка определба на локалната заедница за создавање конкурентна, инклузивна, зелена и економски одржлива општина, која ќе обезбеди подобри услови за живеење, работа, инвестирање и развој за сегашните и идните генерации.

2. Методологија и процес на подготовка

Пристапот за изработка на Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026-2031 се темелеше на принципите на партиципативност, транспарентност, инклузивност и партнерство, со активно вклучување на клучните чинители од јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Процесот беше насочен кон идентификување на реалните потреби, потенцијали и развојни предизвици на општината, како и кон дефинирање на приоритети кои се остварливи, мерливи и усогласени со локалните и националните развојни политики.
Изработката на Стратегијата се реализираше преку консултативен процес кој вклучува претставници на локалната самоуправа, Советот на Општина Делчево, јавните институции, бизнис секторот, граѓанските организации, образовните установи, земјоделските производители и други релевантни засегнати страни. Во текот на процесот особено внимание беше посветено на обезбедување рамноправно учество на различни општествени групи, како и на идентификување на потребите на младите, жените, лицата од ранливи категории и жителите на руралните средини.
Процесот на подготовка на Стратегијата се одвиваше преку две работилници и дополнителни консултации помеѓу работилниците. На првата работилница учесниците работеа во тематски групи и спроведоа SWOT анализа на развојните состојби во општината, при што беа идентификувани клучните силни страни, слабости, можности и закани за локалниот развој. Анализата беше надополнета со согледувања за економските, демографските, социјалните, институционалните и еколошките фактори кои влијаат врз развојот на Општина Делчево.
На втората работилница, врз основа на резултатите од анализата и идентификуваните развојни потреби, беа дефинирани визијата, мисијата, стратешките приоритети, програмите и приоритетните мерки за периодот 2026-2031 година. Преку структурирани дискусии и заедничко донесување заклучоци беа утврдени развојните насоки кои ги одразуваат потенцијалите на Делчево во областите на инфраструктурата, животната средина, локалната економија, земјоделството, туризмот, човечкиот капитал, дигиталната трансформација и доброто управување.
Паралелно со работилниците беа користени податоци од релевантни национални институции, официјални статистички извори, локални развојни документи, секторски анализи и програмски документи на Општината. На тој начин беше обезбедена комбинација на квантитативни податоци и квалитативни согледувања од локалната заедница, што овозможи сеопфатен увид во развојната состојба на општината.
При подготовката на Стратегијата беше применет пристапот „оддолу-нагоре“ (bottom-up), при што приоритетите и мерките произлегоа директно од потребите и предлозите на локалните засегнати страни. Овој пристап овозможи создавање документ кој ги отсликува локалните специфики, реалните развојни предизвици и можностите за одржлив развој на Општина Делчево.

Нацрт-документот беше предмет на дополнителни консултации со општинската администрација и раководството на Општината, по што беа интегрирани добиените мислења и препораки. Конечната верзија на Стратегијата претставува заеднички резултат на локалните чинители и претставува основен стратешки документ за насочување на локалниот економски развој во периодот 2026-2031 година.
Стратегијата е усогласена со релевантната законска рамка, националните развојни политики, стратешките документи на Република Северна Македонија и приоритетите на Источниот плански регион, при што се водеше сметка за максимално искористување на локалните потенцијали и создавање услови за одржлив, инклузивен и конкурентен развој на Општина Делчево.

3. **Профил на општината**

3.1 Географска положба и просторни карактеристики

Општина Делчево се наоѓа во источниот дел на Република Северна Македонија, во рамките на Источниот плански регион, и претставува административен, економски и културен центар на Пијанечкиот регион. Нејзината геостратешка положба, во непосредна близина на државната граница со Република Бугарија и граничниот премин Делчево, обезбедува значаен потенцијал за прекугранична соработка, трговска размена и развој на туризмот.
Општината зафаќа површина од приближно 423 km² и опфаќа градска населба и 21 рурална населба. Просторот се карактеризира со разновиден релјеф, кој ги обединува плодното Делчевско Поле, долината на реката Брегалница и околните ридско-планински подрачја, меѓу кои особено се издвојува планината Голак како значаен природен и туристички ресурс.
Климатските услови се умерено-континентални со планински влијанија, што овозможува развој на земјоделството, шумарството, туризмот и другите економски активности поврзани со природните ресурси.

3.2 Демографски карактеристики

Според Пописот на населението од 2021 година, Општина Делчево има 13.585 жители, од кои најголемиот дел живеат во градското подрачје, додека руралните населени места се соочуваат со континуирано намалување на населението.
Демографските движења во последните две децении ги следат националните трендови на депопулација, стареење на населението и миграција на младите и работоспособното население кон поголемите урбани центри и странство. Овие процеси претставуваат еден од најзначајните развојни предизвици за Општината, имајќи директно влијание врз пазарот на трудот, локалната економија и долгорочната одржливост на руралните средини.
Во исто време, Делчево располага со значителен човечки потенцијал кој може да биде двигател на локалниот развој преку подобро поврзување на образовниот систем со потребите на стопанството, создавање услови за претприемништво и задржување на младите во општината.

3.3 Економски профил

Економската структура на Општина Делчево се темели на малите и средни претпријатија, трговијата, услужните дејности, градежништвото, занаетчиството и земјоделството. Локалната економија се карактеризира со доминација на микро и мали компании, кои имаат клучно значење за локалната вработеност и економска активност. Земјоделството претставува традиционална и значајна стопанска гранка, особено во руралните подрачја. Најзастапени се овоштарството, градинарството и сточарството, при што постои потенцијал за развој на современи и одржливи форми на производство, преработка на земјоделски производи и нивно поврзување со туристичката понуда.

Општината располага и со потенцијал за развој на лесна индустрија, преработувачки капацитети и инвестиции во производствени дејности, особено преку унапредување на деловната инфраструктура и подобрување на условите за инвестирање. Истовремено, близината на границата со Бугарија и пристапот до европските програми отвораат дополнителни можности за економски развој и регионална интеграција.

3.4 Туристички потенцијали

Делчево располага со значајни природни, културни и историски ресурси кои претставуваат добра основа за развој на одржлив туризам. Планината Голак, реката Брегалница, бројните пештери, излетнички места и природни локалитети создаваат услови за развој на еко, рурален, рекреативен и авантуристички туризам.

Покрај природните вредности, општината располага со богато културно наследство, традиционални манифестации, фолклор и препознатливи локални обележја кои можат да придонесат кон создавање на интегрирана туристичка понуда и препознатлив локален бренд.

Главен предизвик во оваа област останува понатамошното уредување на туристичката инфраструктура, подобрувањето на пристапноста до локалитетите и поагресивната промоција на туристичките потенцијали.

3.5 Инфраструктура, животна средина и јавни услуги

Општина Делчево располага со основна патна, комунална и јавна инфраструктура која ги обезбедува основните услови за функционирање на населението и стопанството. Во изминатиот период се реализирани повеќе инвестиции во локалната инфраструктура, енергетската ефикасност и јавните услуги, но и понатаму постојат потреби за модернизација и дополнителни вложувања.

Развојните потреби се особено изразени во областите на водоснабдувањето, третманот на отпадните води, локалната патна мрежа, енергетската ефикасност, управувањето со отпадот, урбаното уредување и заштитата на животната средина.

Истовремено, природните ресурси, чистата животна средина и високото учество на шумските површини претставуваат значајна компаративна предност за понатамошен одржлив развој на општината.

3.6 Развојни потенцијали и предизвици

Општина Делчево располага со значајни развојни потенцијали кои произлегуваат од нејзината географска положба, природните ресурси, земјоделското земјиште,

туристичките вредности, прекуграничната соработка и можностите за користење на национални и европски фондови.
Истовремено, клучни предизвици остануваат демографскиот пад, миграцијата на младите, потребата од модернизација на инфраструктурата, ограничената економска диверзификација и недостигот на квалификувана работна сила во одредени сектори.
Надминувањето на овие предизвици и искористувањето на развојните потенцијали претставуваат основа за дефинирање на стратешките приоритети и интервенции предвидени со Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026-2031 година.

4. **Локална економска анализа**

Општина Делчево претставува локален економски центар на регионот Пијанец и една од клучните општини во источниот дел на државата. Нејзината економска структура е базирана на мали и средни претпријатија, земјоделство, трговија, услуги и јавен сектор, додека во последните години се зголемува значењето на туризмот и прекуграничната соработка како потенцијални двигатели на локалниот развој. Благодарение на својата гранична положба и близината до Република Бугарија, Општината располага со значителни можности за развој на економски активности поврзани со транспортот, логистиката, туризмот и прекуграничните инвестиции.
Според Пописот од 2021 година, Општина Делчево има 13.585 жители, што претставува значително намалување во споредба со претходните пописни циклуси. Општината во 2002 година броела 17.505 жители, што укажува на намалување на населението од над 22% во период од две децении. Овој тренд е резултат на негативниот природен прираст и миграцијата на работоспособното население кон поголемите урбани центри и странство.
Демографските движења директно влијаат врз локалната економија преку намалување на расположливата работна сила, стареење на населението и зголемување на потребата од социјални и здравствени услуги. Истовремено, иселувањето на младите и квалификуваните лица создава дополнителен притисок врз локалниот пазар на труд и претставува ограничувачки фактор за привлекување нови инвестиции.
Локалната економија се карактеризира со доминација на микро, мали и средни претпријатија кои функционираат претежно во секторите трговија, услуги, градежништво, преработувачка индустрија и занаетчиство. Како и во најголем дел од општините во државата, микро и малите претпријатија претставуваат столб на локалната економска активност и најзначаен извор на вработување. Сепак, ограничената диверзификација на економијата и релативно ниското учество на производствените дејности влијаат врз конкурентноста и отпорноста на локалната економија на надворешни економски шокови.
Земјоделството претставува еден од најзначајните економски ресурси на Општина Делчево, особено во руралните населени места. Поволните климатски услови, плодното земјиште и долгата традиција овозможуваат развој на овоштарството, градинарството и сточарството. Особено значајно место има производството на сливи, јаболка и други овошни култури, како и производството на зеленчук за локалниот и регионалниот пазар.
Земјоделскиот сектор има потенцијал за понатамошен развој преку модернизација на производството, подобрување на системите за наводнување, воведување современи технологии и повисок степен на преработка на земјоделските производи.

Во делот на индустрискиот развој, Делчево располага со потенцијал за привлекување нови инвестиции, особено во лесната преработувачка индустрија, прехранбениот сектор и производствени капацитети со ниско влијание врз животната средина. За таа цел, особено значење има понатамошниот развој на деловната инфраструктура, индустриските зони и подобрувањето на условите за инвестирање и водење бизнис.
Туризмот сè уште не претставува доминантна економска гранка, но располага со значителен потенцијал за раст. Планината Голак, реката Брегалница, пештерите, природните локалитети и богатото културно наследство претставуваат основа за развој на рурален, еко, спортски и авантуристички туризам. Во последните години се забележува поголем интерес за активности поврзани со престој во природа, рекреација и активен туризам, што отвора можности за развој на нови туристички производи и услуги. Важноста на туризмот за Општина Делчево се отсликува и во подготвената Стратегија за развој на туризмот во пограничниот регион (Општина Делчево, во соработка со Општина Благоевград)
Од аспект на инфраструктурата како фактор за економски развој, Општина Делчево располага со добра регионална поврзаност преку патните правци кон Штип, Кочани, Берово и Македонска Каменица, како и со директна поврзаност кон Република Бугарија преку граничниот премин Делчево. Сепак, дел од локалната патна, комунална и туристичка инфраструктура има потреба од модернизација и дополнителни инвестиции со цел подобрување на конкурентноста на локалната економија и условите за живеење.
Дополнителна развојна можност претставува пристапот до европските и националните фондови за локален развој, земјоделство, животна средина, дигитализација и прекугранична соработка. Досегашното учество на Општина Делчево во проекти финансирани преку европските програми создава добра основа за понатамошно користење на надворешни извори на финансирање и реализација на проекти од стратешко значење.
Анализата укажува дека клучни развојни предизвици за Општина Делчево останuваат депопулацијата, стареењето на населението, одливот на квалификувана работна сила, ограничената економска диверзификација и потребата од понатамошно подобрување на инфраструктурата. Истовремено, општината располага со значајни конкурентски предности, меѓу кои се граничната положба, природните ресурси, туристичкиот потенцијал, земјоделската традиција и можностите за користење на европски развојни фондови. Токму овие потенцијали претставуваат основа за дефинирање на стратешките приоритети и мерки предвидени во Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево за периодот 2026-2031 година.

5. **SWOT анализа**

SWOT анализата покажува дека Општина Делчево располага со значајни развојни потенцијали кои произлегуваат од нејзината поволна географска положба, богатите природни ресурси, културно-историското наследство, развиениот граѓански сектор и можностите за развој на туризмот, земјоделството и прекуграничната соработка. Дополнително, постоењето на стратешки документи, институционални капацитети и пристапот до национални и европски фондови претставуваат солидна основа за поттикнување на локалниот економски развој и подобрување на квалитетот на живот на граѓаните.

Од друга страна, анализата укажува на повеќе структурни предизвици поврзани со демографскиот пад, иселувањето на младите, недоволната економска активност, недостатокот на инвестиции, недоволно искористените туристички потенцијали и потребата од подобрување на инфраструктурата и јавните услуги. Во услови на засилени миграциски процеси, климатски промени и економски неизвесности на глобално ниво, неопходно е Општина Делчево да ги искористи расположливите можности за финансирање и партнерства, со цел да ги надмине идентификуваните слабости и да обезбеди одржлив економски раст, поголема конкурентност и подобри услови за живот во периодот 2026-2031 година.

Силни страни	**Слаби страни**
Убава клима Природни ресурси Пограничено место Културно наследство (Разловци, Копачка, името на градот) Голем број на културни манифестации Богат биодиверзитет Институционален капацитет Постоење на ТИРЗ Пречистителна станица за вода за пиење Ниски даноци Уредено централно градско подрачје Хидробиолошки потенцијал Градот го носи името на Гоце Делчев Развиени спортски клубови Има потенцијал за развој на земјоделие Добра географска положба Голем број на сончеви денови Потенцијал за развој на планински туризам Развиен граѓански сектор Добра гастрономска понуда Има развиени стратешки документи Потенцијал за развој на здравствен туризам Голем број на туристички локалитети (езера 3, пештери 3, палеонтолошки локалитет, 3 заштитени подрачја и др) Голем број на училишни згради кои даваат можност за пренамена Доволен број на детски градинки	Патна инфраструктура Невработеност Иселување Намалување на бројот на ученици во основните и средните училишта Затварање на текстилни компании Недостаток на паркинг Неискористени потенцијали на Голак Нема странски инвестиции Недостаток на сместувачки капацитети Нема ДУП за селата Нема услови за работа на „Копачка“ (заштитена од УНЕСКО Блокирана сметка на Општина Делчево Постојат диви депонии Голема невработеност на лица над 40 години Кучиња скитници Недоразвиена инфрастуктура во ТИРЗ СМЕ немаат никаква поддршка Неатрактивни профили во средно образование Нема шелтер центар за жртви на семејно насилство Ниско ниво на дигитализација Нема бизнис инкубатор Нема ниту еден познат бренд Нема знаење за одредени специфични области (туризам, спорт) Сообраќаен хаос Ниско ниво на здравствена заштите (нема доволно специјалисти) Немање на кампинг простор Немање на старечки дом
Можности ЕУ фондови	Закани Миграција на млади

Странски инвестиции Мапирање на патишта и ставање на Делчево на мапата за странски туристи Национални политики кои се добри и за Делчево	Светски кризи Климатски промени со влијание врз земјоделие, клима

6. **Визија и стратешки цели**

ВИЗИЈА НА ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО
Делчево е современа, одржлива и конкурентна општина со квалитетен живот за граѓаните, развиена локална економија и ефикасна дигитална и транспарентна самоуправа.

МИСИЈА НА ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО
Општина Делчево ќе обезбеди одржлив и рамномерен локален развој преку унапредување на инфраструктурата, заштита на животната средина, поддршка на претприемништвото, земјоделството и туризмот, како и преку развој на човечкиот капитал, дигитална трансформација и транспарентно управување во интерес на граѓаните и локалната заедница.

7. Стратешки приоритети

Стратешки приоритет 1:
Одржлива инфраструктура, животна средина и квалитет на живеење

Стратешка цел: Да се развие современа, зелена и отпорна инфраструктура која обезбедува квалитетни услуги, заштита на животната средина и подобри услови за живот во урбаните и руралните средини.

Програма 1.1. Комунална и сообраќајна инфраструктура
Мерки:

- Водоснабдување и канализација
- Регулација на водотеци и заштита од поплави
- Реконструкција и изградба на локални патишта, улици и мостови
- Паркинг инфраструктура и нови сообраќајни решенија
- Подобрување на руралната инфраструктура

Програма 1.2. Урбан развој и јавни простори
Мерки:

- Уредување и изградба на паркови, игралишта и рекреативни зони
- Уредување на јавни површини и плоштади
- Развој на инфраструктура за деца, лица со попреченост и стари лица
- Урбанизација на нови станбени зони

Програма 1.3. Животна средина и енергетска ефикасност
Мерки:

- Управување со отпад и елиминирање диви депонии
- Селекција и рециклирање на отпад
- Енергетска ефикасност во јавни објекти

- Мерки за подобрување на квалитетот на воздухот и почвата
- Заштита на биодиверзитетот и зелените површини

Индикатори

- Процент на население со пристап до подобрени комунални услуги
- Степен на задоволство на граѓаните од инфраструктурата и јавните услуги
- Процент на селектиран и рециклиран отпад од вкупно создадениот отпад
- Намалување на потрошувачката на енергија во јавните објекти
- Површина на зелени и јавни простори по жител.

Програма 1.4. Природа

Природните ресурси на Општина Делчево да бидат одржливо искористени и заштитени, со цел да придонесат за економски развој, туризам и подобар квалитет на живот на граѓаните.

Мерки

- **Заштита на шумите**: Спречување на бесправна сеча и промоција на одржливо стопанисување.
- **Водни ресурси**: Рационално користење на реките и извори за наводнување, туризам и енергетика.
- **Биоразновидност**: Заштита на флората и фауната, создавање заштитени подрачја.
- **Еко-туризам**: Развој на планинарски патеки, едукативни тури и промоција на природните убавини.
- **Енергетска ефикасност**: Поттикнување на обновливи извори на енергија и намалување на загадувањето.

Индикатори

- **Заштита на шумите**
  - Број на регистрирани случаи на бесправна сеча годишно
  - Површина на пошумени нови парцели (ха)
  - Број на реализирани проекти за одржливо стопанисување
- **Водни ресурси**
  - Број на изградени/реконструирани системи за наводнување
  - Квалитет на водата (мерено преку лабораториски анализи)
  - Број на туристички активности поврзани со водни ресурси
- **Биоразновидност**
  - Број на ново прогласени заштитени подрачја
  - Број на регистрирани видови флора и фауна
  - Број на спроведени едукативни кампањи за заштита на природата
- **Еко-туризам**
  - Број на новоизградени или обновени планинарски патеки
  - Број на организирани едукативни тури годишно
  - Број на туристи кои посетиле природни локалитети
- **Енергетска ефикасност**

- Број на поставени обновливи извори на енергија (соларни панели, мали хидроцентрали)
- Намалување на емисиите на CO_2 (во тони годишно)
- Број на домаќинства/институции кои применуваат енергетски ефикасни решенија

Методологија

- **Истражувања**: Научни студии за состојбата на природните ресурси.
- **Јавни консултации**: Вклучување на граѓани и невладини организации во процесот на планирање.
- **Регионална соработка**: Заеднички проекти со соседни општини и државни институции.

Очекувани резултати

- **Зголемена туристичка атрактивност** преку промоција на природните убавини.
- **Одржливо стопанисување** со шумите и водите.
- **Подобрена животна средина** со намалено загадување и зачувана биоразновидност.

Стратешки приоритет 2:
Конкурентна економија, претприемништво и одржливо земјоделство
Стратешка цел:: Да се поттикне развојот на конкурентна локална економија преку инвестиции, претприемништво, модерно земјоделство и создавање нови можности за вработување.

Програма 2.1. Локален економски развој и инвестиции
Мерки:

- Развој на индустриските капацитети и деловната инфраструктура
- Привлекување домашни и странски инвестиции
- Поддршка на мали и средни претпријатија
- Поддршка на млади претприемачи и стартап иницијативи

Програма 2.2. Вештини и пазар на труд
Мерки:

- Усогласување на образованието со потребите на стопанството
- Нови образовни профили и струки
- Преквалификација и дообука на невработени лица
- Стипендии за талентирани ученици и студенти

Програма 2.3. Одржливо земјоделство и рурален развој
Мерки:

- Поддршка на модерни и одржливи земјоделски практики

- Подобрување на пристапот до земјоделска инфраструктура
- Едукација на земјоделците и воведување иновации
- Поттикнување на локални производи и кратки синџири на снабдување
- Поврзување на земјоделството со туризмот и локалниот пазар

Индикатори
- Стапка на вработеност.
- Стапка на невработеност.
- Број на активни деловни субјекти.
- Вредност на реализирани инвестиции.
- Број на новоотворени работни места.
- Број на земјоделски стопанства кои применуваат модерни и одржливи производствени практики.

Стратешки приоритет 3:
Туризам, култура и брендирање на Делчево
Стратешка цел: Да се валоризираат природните, културните и историските ресурси за создавање препознатлива и одржлива туристичка дестинација.[1]

Програма 3.1. Туристичка инфраструктура и производи
Мерки:
- Подобрување на пристапноста до туристичките локалитети
- Развој на туристички и рекреативни содржини на Голак
- Уредување на природни и културни локалитети
- Развој на еко, спортски и авантуристички туризам

Програма 3.2. Промоција и брендирање
Мерки:
- Брендирање на туристички производи
- Туристичка промоција и дигитална презентација
- Информативни туристички точки и мапи
- Организација на културни и туристички настани

Програма 3.3. Културно наследство и идентитет
Мерки:
- Заштита и промоција на културното наследство
- Унапредување на музејските и културните содржини
- Поддршка на традиционални манифестации и културни настани

Индикатори

- Број на туристички посети;
- Број на ноќевања;
- Просечна должина на престој;

[1] Конкретни мерки и проекти од областа на туризмот се предвидени во регионалната стратегија за развој на туризам за прекуграничниот регион Делчево – Благоевград

- Број на туристички производи;
- Број на туристички оператори;
- Број на уредени локалитети;
- Број на посетители на Голак;
- Број на посетители на културни локалитети;
- Приходи од туристичка дејност, ако има податоци;
- Број на туристички настани;
- Дигитален досег/посетеност на туристичките платформи. на ноќевања;
- Просечна должина на престој;
- Вредност на реализирани домашни и странски инвестиции.
- Број на новоотворени работни места.
- Број на млади лица вклучени во претприемачки активности и самовработување.
- Процент на работоспособно население со соодветни вештини усогласени со потребите на пазарот на труд.
- Број на земјоделски стопанства кои применуваат современи и одржливи производствени практики.
- Вредност на земјоделското производство и локалната преработка.
- Број на локални производи пласирани преку организирани пазари и синџири на снабдување.
- Степен на економска активност во руралните средини.
- Степен на задоволство на бизнис секторот од условите за работа и локалната деловна клима.

Стратешки приоритет 4:
Човечки капитал, Млади, социјална инклузија и здрав живот
Стратешка цел:: Да се обезбедат квалитетни, достапни и инклузивни услуги во образованието, здравството, социјалната заштита, културата и спортот.

Програма 4.1. Образование и развој на човечки потенцијали
Мерки:
- Модернизација на образовната инфраструктура
- Подобрување на наставниот процес и опрема
- Развој на нови образовни програми и дигитални вештини

Програма 4.2. Социјална заштита и еднакви можности
Мерки:
- Поддршка на ранливи категории граѓани
- Развој на социјални услуги во заедницата
- Шелтер центар и социјално домување
- Поддршка на лица со попреченост

Програма 4.3. Здравје, спорт и рекреација
Мерки:
- Подобрување на здравствените услуги и кадровски капацитети
- Реконструкција и развој на спортска инфраструктура
- Поттикнување здрави животни навики и рекреација

Индикатори

- Степен на опфатеност на населението со квалитетни образовни, здравствени и социјални услуги.
- Стапка на учество на младите во образовни, спортски и развојни програми.
- Процент на граѓани опфатени со услуги од социјална заштита и поддршка во заедницата.
- Број на корисници на социјални услуги во заедницата.
- Број на лица од ранливи категории опфатени со програми за поддршка и инклузија.
- Степен на пристапност на јавните услуги за лица со попреченост и ранливи категории.
- Степен на задоволство на граѓаните од образовните, здравствените и социјалните услуги.
- Број на граѓани кои редовно користат спортски и рекреативни содржини.
- Број на активни учесници во спортски и рекреативни активности.
- Степен на застапеност на здрави животни навики кај населението.
- Број на реконструирани и функционално унапредени образовни, социјални и спортски објекти.
- Подобрен квалитет на живот и социјална вклученост на граѓаните.

Стратешки приоритет 5:
Дигитална трансформација, добро управување и партнерства
Стратешка цел:: Да се изгради модерна, ефикасна и транспарентна локална самоуправа преку дигитализација, јакнење на капацитетите и развој на партнерства.

Програма 5.1. Дигитална општина
Мерки:

- Дигитализација на општинските услуги
- Воведување е-платформи и паметни системи
- Модернизација на ИТ инфраструктурата
- Развој на дигитални вештини кај администрацијата

Програма 5.2. Институционален развој и добро управување
Мерки:

- Јакнење на административните капацитети
- Транспарентност и отчетност во работењето
- Стандардизација и унапредување на квалитетот на услугите
- Подобро управување со човечките ресурси

Програма 5.3. Партнерства за развој
Мерки:

- Прекугранична и меѓуопштинска соработка
- Јавно-приватни партнерства
- Поддршка и советодавни услуги за бизнис секторот
- Соработка со НВО

Индикатори

- Процент на дигитализирани општински услуги.
- Процент на административни постапки достапни по електронски пат.
- Број на корисници на електронските услуги на Општината.
- Степен на задоволство на граѓаните од квалитетот и достапноста на општинските услуги.
- Степен на задоволство на граѓаните од транспарентноста и отчетноста на Општината.
- Број на административни службеници кои континуирано ги унапредуваат своите професионални и дигитални компетенции.
- Број на воспоставени системи и стандарди за управување со квалитет и ефикасност.
- Вредност на обезбедени средства од национални, ЕУ и други меѓународни фондови.
- Број на реализирани проекти финансирани од надворешни извори.
- Број на воспоставени партнерства со институции, општини, бизнис сектор и граѓански организации.
- Број на реализирани прекугранични и меѓуопштински иницијативи.
- Степен на институционална ефикасност и капацитет за поддршка на локалниот развој.

8. Проектно портфолио

Проектното портфолио претставува збир на приоритетни проекти и развојни иницијативи кои произлегуваат од стратешките приоритети, програмите и мерките утврдени во Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево за периодот 2026–2031 година. Неговата основна цел е да обезбеди јасна врска помеѓу стратешките определби на Општината и конкретните интервенции преку кои тие ќе се реализираат.

Портфолиото ги опфаќа проектите и иницијативите во областите на инфраструктурата, животната средина, економскиот развој, земјоделството, туризмот, образованието, социјалната заштита, спортот, дигиталната трансформација и институционалниот развој. Проектите се идентификувани врз основа на утврдените развојни потреби и потенцијали на Општина Делчево, процесот на стратешко планирање и консултациите со релевантните локални чинители.

Проектното портфолио има динамичен карактер и не претставува фиксна листа на проекти кои задолжително треба да бидат реализирани во текот на периодот 2026–2031 година. Тоа претставува развојна база од која, согласно расположливите финансиски средства, степенот на подготвеност, можностите за финансирање и партнерства и годишните приоритети на Општината, ќе се избираат проектите за реализација.

При изборот и приоритизацијата на проектите ќе се земаат предвид нивниот придонес кон стратешките приоритети, очекуваното влијание врз локалниот економски и социјален развој, бројот и видот на корисниците, итноста на интервенцијата, финансиската изводливост, можноста за обезбедување надворешно финансирање, степенот на подготвеност на проектната документација и можностите за воспоставување партнерства.

Во рамките на проектното портфолио, проектите ќе се евидентираат со основни информации за нивната содржина, очекуваните резултати, одговорните институции и

партнери, временската рамка, проценетата финансиска вредност, потенцијалните извори на финансирање и степенот на проектна подготвеност. На тој начин ќе се овозможи јасно разликување помеѓу проектни идеи, проекти во подготовка, проекти подготвени за аплицирање и проекти во реализација.
Портфолиото ќе се ажурира периодично, а особено при подготовката на годишните акциски планови, со можност за додавање нови проектни иницијативи, промена на приоритетноста, ажурирање на проценетите трошоци и степенот на подготвеност или отстранување на проекти кои повеќе не одговараат на развојните потреби и можности на Општината.
На овој начин, проектното портфолио ќе претставува практичен инструмент за управување со развојните инвестиции**,** приоритизација на ресурсите и зголемување на подготвеноста на Општина Делчево за навремено користење на достапните можности за финансирање.

9. Финансиска и временска рамка

Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026–2031 претставува среднорочен стратешки документ чија реализација ќе се одвива во период од шест години. Нејзиното спроведување ќе се поврзува со годишните програми за работа и буџетското планирање на Општината, со цел стратешките приоритети постепено да се претворат во конкретни програми, проекти и инвестиции.
Реализацијата на Стратегијата ќе се одвива фазно, при што временската динамика ќе се приспособува на степенот на подготвеност на проектите, расположливите финансиски средства и можностите за обезбедување надворешно финансирање.
Прва фаза: 2026–2027 година – подготовка и иницирање
Во првата фаза фокусот ќе биде ставен на:

- подготовка и ажурирање на проектна и техничка документација;
- утврдување на приоритетни проекти за реализација;
- подготовка на проектни апликации;
- обезбедување кофинансирање и други извори на средства;
- зајакнување на капацитетите за управување со проекти;
- започнување на приоритетните интервенции со повисок степен на подготвеност.

Посебно внимание ќе се посвети на проектите кои можат да создадат услови за понатамошни инвестиции и да обезбедат основа за користење на национални и меѓународни финансиски инструменти.
Втора фаза: 2028–2029 година – интензивна реализација
Во втората фаза акцентот ќе биде ставен на реализација на приоритетните капитални и развојни проекти, особено во областите на инфраструктурата, животната средина, економскиот развој, земјоделството, туризмот, човечкиот капитал и дигитализацијата.
Во оваа фаза ќе се следи степенот на реализација на проектите, искористеноста на обезбедените средства и постигнатите резултати, со можност за пренасочување или дополнително приоритизирање на ресурсите доколку се појават нови развојни можности или ограничувања.
Трета фаза: 2030–2031 година – консолидација, одржливост и евалуација
Во завршната фаза фокусот ќе биде ставен на:

- завршување на приоритетните проекти;
- обезбедување услови за одржливо функционирање на реализираните инвестиции;

- мерење на остварените резултати и ефекти;
- идентификување на преостанатите развојни потреби;
- подготовка на завршна евалуација на Стратегијата;
- подготовка на основа за следниот стратешки циклус.

10. Финансиска рамка

Финансиската рамка на Стратегијата има индикативен карактер и ќе се операционализира преку годишните буџети, програмите за работа и конкретните проектни апликации. Висината и динамиката на потребните средства ќе зависат од природата, обемот и степенот на подготвеност на конкретните проекти.

Финансирањето ќе се обезбедува преку комбинирање на различни извори, вклучително:

- Буџетот на Општина Делчево;
- Буџетот на Република Северна Македонија и програмите на ресорните министерства;
- Бирото за регионален развој и други национални програми и фондови;
- Центарот за развој на Источниот плански регион;
- Програмите и фондовите на Европската Унија;
- Програмите за прекугранична и транснационална соработка;
- Меѓународни финансиски институции и донаторски организации;
- Јавно-приватни партнерства;
- Приватниот сектор и други расположливи извори.

При планирањето на проектите ќе се зема предвид и потребата од обезбедување сопствено кофинансирање, идни трошоци за одржување и финансиска одржливост на инвестициите**,** со цел да не се иницираат проекти без реална можност за нивно долгорочно функционирање.

Акцискиот план ќе претставува главен инструмент за поврзување на временската и финансиската рамка со конкретните проекти. За секој приоритетен проект ќе се утврдуваат, каде што е можно, временскиот период, проценетиот буџет, потенцијалниот извор на финансирање, одговорниот носител и степенот на подготвеност.

Финансиската и временската рамка ќе се ажурираат во текот на спроведувањето на Стратегијата, согласно годишните буџетски можности, динамиката на проектите и промените во достапноста на надворешните извори на финансирање.

11. Имплементација и улоги

Спроведувањето на Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026–2031 ќе се заснова на јасна поделба на одговорностите, координација помеѓу општинските структури и активно учество на локалните и регионалните партнери.

Општина Делчево има водечка и координативна улога во имплементацијата на Стратегијата и е одговорна за нејзино поврзување со годишните програми за работа, буџетското планирање и приоритетите на локалната политика. Општината ќе обезбедува координација на активностите, следење на реализацијата и создавање услови за вклучување на релевантните партнери.

Градоначалникот обезбедува политичко и оперативно раководење со процесот на имплементација, ја координира работата на општинската администрација и иницира активности за реализација на приоритетните проекти и воспоставување партнерства.
Советот на Општина Делчево има улога во донесувањето на одлуките потребни за реализација на Стратегијата, усвојувањето на релевантните програми и буџетски определби и следењето на напредокот преку разгледување на извештаите за реализација.
Општинската администрација е носител на оперативната реализација во рамките на своите надлежности. Надлежните одделенија и служби ќе учествуваат во подготовката и реализацијата на проектите, подготовката на документацијата, спроведувањето на јавните набавки и другите административни и технички постапки потребни за реализација на планираните интервенции.
Одделението за локален економски развој (ЛЕР) ќе има особено значајна координативна улога во спроведувањето на Стратегијата. Неговите задачи ќе опфаќаат:

- Координација на процесот на имплементација на Стратегијата;
- Одржување и ажурирање на проектното портфолио;
- Подготовка и ажурирање на годишните акциски планови;
- Идентификување можности за национално и меѓународно финансирање;
- Координација на подготовката и поднесувањето на проектни предлози;
- Следење на реализацијата на приоритетните проекти;
- Координација со одговорните општински одделенија и надворешните партнери;
- Следење на индикаторите и собирање податоци за напредокот;
- Подготовка на извештаи за реализацијата на Стратегијата.

За секој приоритетен проект од Акцискиот план ќе се определува одговорен носител, согласно надлежностите на Општината и карактерот на интервенцијата. Одделението за ЛЕР ќе ја има координативната улога, но не мора да биде директен носител на секој проект. На овој начин се обезбедува јасна распределба на одговорностите помеѓу ЛЕР, надлежните општински одделенија, јавните претпријатија и другите институции.
Во реализацијата на Стратегијата ќе се воспоставува соработка со јавните претпријатија, образовните и здравствените институции, бизнис секторот, земјоделците, граѓанските организации, месните заедници, туристичкиот сектор и други релевантни локални чинители. Нивното учество ќе биде особено значајно при подготовка на проекти, обезбедување експертиза, спроведување активности и следење на резултатите.
Општината ќе продолжи да ја развива соработката со Центарот за развој на Источниот плански регион, соседните општини, централните институции, меѓународните организации и донаторската заедница, особено во подготовката и реализацијата на проекти од регионално и прекугранично значење.
Имплементацијата ќе се следи преку годишни акциски планови и извештаи за реализација, во кои ќе се евидентираат реализираните активности, постигнатите резултати, степенот на реализација на проектите, обезбедените средства, идентификуваните ризици и потребните корективни мерки.
Најмалку еднаш годишно ќе се врши преиспитување на проектното портфолио и Акцискиот план, при што ќе може да се изврши промена на приоритетноста, временската динамика или начинот на реализација на проектите, како и додавање на нови иницијативи кои произлегуваат од новите развојни потреби и можности.
На средината на периодот на спроведување ќе се спроведе среднорочен преглед на Стратегијата, со цел да се оцени напредокот, релевантноста на поставените приоритети

и потребата од евентуално прилагодување. На крајот на периодот 2026–2031 ќе се спроведе завршна евалуација која ќе ги утврди постигнатите резултати и ќе обезбеди основа за подготовка на следниот стратешки документ.
Со ваквата поставеност, имплементацијата на Стратегијата се воспоставува како континуиран циклус на планирање, реализација, следење, оценување и прилагодување, наместо како еднократен процес. На тој начин се обезбедува поголема одговорност, транспарентност и флексибилност во управувањето со локалниот развој во периодот 2026–2031 година.

12. Мониторинг, известување и евалуација

Ефективното спроведување на Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026-2031 ќе се обезбедува преку воспоставување на систем за континуиран мониторинг, редовно известување и периодична евалуација на постигнатите резултати. Целта на овој систем е навремено следење на реализацијата на стратешките приоритети, мерење на постигнатите ефекти и обезбедување основа за донесување информирани одлуки и евентуално прилагодување на развојните политики.
Мониторингот на Стратегијата ќе го координира Општина Делчево, пред сè преку Одделението за локален економски развој во соработка со сите надлежни одделенија, јавни институции и партнери вклучени во нејзината имплементација. Следењето на напредокот ќе се врши врз основа на утврдени индикатори за реализација, резултати и влијание, кои ќе овозможат мерење на степенот на остварување на стратешките цели и програмските приоритети.
За потребите на следење на имплементацијата, ќе се подготвуваат годишни извештаи за напредок**,** кои ќе содржат преглед на реализираните активности, степенот на исполнување на индикаторите, финансиската реализација, идентификуваните предизвици и препораките за понатамошно постапување. Извештаите ќе се доставуваат до градоначалникот и Советот на Општина Делчево и ќе служат како основа за планирање на следните годишни програми и буџетски приоритети.
Во текот на спроведувањето на Стратегијата ќе се обезбеди активно учество на граѓаните, бизнис секторот, граѓанските организации и другите засегнати страни**,** преку јавни консултации, тематски состаноци, анкети и други форми на партиципативно следење. На овој начин ќе се зајакне транспарентноста, отчетноста и квалитетот на процесот на имплементација.
Во 2028 година ќе се спроведе среднорочна евалуација, со цел да се процени степенот на реализација на Стратегијата, релевантноста на поставените приоритети и потребата од евентуални корекции на програмите и мерките. По истекот на стратешкиот период ќе се изврши завршна евалуација, која ќе ги оцени вкупните резултати, влијанијата и придонесот на Стратегијата кон економскиот, социјалниот и одржливиот развој на Општина Делчево.
Воспоставувањето на ваков систем за мониторинг и евалуација ќе овозможи континуирано подобрување на процесот на управување со локалниот развој, поефикасно користење на ресурсите и поголема успешност во остварувањето на визијата и стратешките приоритети на Општина Делчево до 2031 година.

13. Акциски план

Акцискиот план претставува оперативен инструмент за спроведување на Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Делчево 2026–2031. Тој ги конкретизира приоритетните интервенции и проекти што треба да придонесат кон реализација на стратешките приоритети, при што не ги повторува мерките и активностите дефинирани во стратешкиот дел на Стратегијата. Акцискиот план се темели на проектното портфолио утврдено со Стратегијата и ги издвојува интервенциите за кои се предвидува иницирање, подготовка или реализација во периодот 2026–2031. Проектното портфолио има динамичен карактер, поради што акцискиот план може да се ажурира во согласност со степенот на подготвеност на проектите, достапните финансиски можности, годишните приоритети на Општината и промените во развојните потреби.

За секоја приоритетна интервенција во Акцискиот план се утврдуваат: очекуваниот резултат, мерливи индикатори, целна вредност, одговорен носител, партнери, временски период, проценета финансиска рамка, потенцијални извори на финансирање и степен на подготвеност.

Имплементацијата ќе се одвива фазно, при што во периодот 2026–2027 акцентот ќе биде ставен на подготовка на проектна и техничка документација, обезбедување финансиски средства и започнување на приоритетните интервенции; во периодот 2028–2029 на интензивна реализација на капиталните и развојните проекти; а во периодот 2030–2031 на завршување и одржливост на инвестициите, мерење на резултатите и подготовка на следниот стратешки циклус. Овој пристап е усогласен со временската рамка утврдена во Стратегијата.

За реализација на Акцискиот план ќе се користат средства од Буџетот на Општина Делчево, национални програми и фондови, средства од Европската Унија, прекугранични и други меѓународни програми, донаторски средства, јавно-приватни партнерства и други расположливи извори. Финансиските износи во Акцискиот план имаат индикативен карактер и ќе се усогласуваат со годишните буџети, проектната документација и условите на конкретните програми за финансирање.

Одделението за локален економски развој ќе има координативна улога во следењето на реализацијата на Акцискиот план, подготовката и ажурирањето на проектите, мобилизацијата на финансиски средства и координацијата со надлежните општински одделенија и партнери. За секоја интервенција ќе се определува одговорен носител согласно надлежностите, додека реализацијата ќе се следи преку утврдени индикатори и годишни извештаи за напредок.

Акцискиот план ќе се следи и ажурира на годишно ниво. Годишното следење ќе опфаќа степен на реализација, постигнати резултати, финансиска реализација, обезбедени извори на финансирање, идентификувани ризици и потреба од корективни мерки. Резултатите од мониторингот ќе претставуваат основа за подготовка на годишните програми за работа и буџетските приоритети на Општината.

Стратешки приоритет 1: Одржлива инфраструктура, животна средина и квалитет на живеење								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Процент буџет**	**Извор на финансирање**	**Степен на подготвеност**
Доизградба и уредување на парк во Ново Делчево	Функционален и уреден јавен зелен простор	m² уредена површина	Општина Делчево	ЈП, локални чинители	2026–2028	Да се утврди	Општина / национални / ЕУ	Проектна иницијатива
Изградба на парк на локацијата Стара касарна	Нов јавен зелен и рекреативен простор	m² уреден простор	Општина Делчево	ЈП, партнери	2027–2029	Да се утврди	Општина / ЕУ / донатори	Проектна иницијатива
Пешачки мост Ново Делчево – 8 Септември	Подобрена пешачка поврзаност	Изграден мост	Општина Делчево	Надлежни институции	2026–2028	Да се утврди	Општина / национални / ЕУ	Да се утврди
Модернизација на јавното осветлување со LED и паметни системи	Намалена потрошувачка и подобрена јавна осветленост	% LED осветлување	Општина Делчево	ЈП, приватен сектор	2026–2029	Да се утврди	Општина / ЕУ / ЈПП	Приоритетна
Подобрување на локалната патна и улична инфраструктура	Подобрена пристапност и безбедност	km реконструирани/изградени улици и патишта	Општина Делчево	ЈП, надлежни институции	2026–2031	Да се утврди	Општина / БРР / национални	Континуирано
Регулација на Граштица, Стрежна и приоритетни водотеци	Намален ризик од поплави и ерозија	Број реализирани интервенции	Општина Делчево	Водостопански институции	2026–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ / Општина	За подготовка

Стратешки приоритет 1: Одржлива инфраструктура, животна средина и квалитет на живеење								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Процент буџет**	**Извор на финансирање**	**Степен на подготвеност**
Подобрување на водоснабдувањето на Голак и руралните средини	Подобрена достапност и сигурност на водоснабдувањето	Број опфатени локации	Општина Делчево	ЈП, надлежни институции	2026–2029	Да се утврди	Општина / национални / ЕУ	Проектна иницијатива
Издвојување на атмосферската од фекалната канализација	Подобрено управување со отпадни и атмосферски води	Реализирани интервенции	Општина Делчево	ЈП	2027–2031	Да се утврди	Општина / ЕУ / национални	За подготовка
Мапирање и расчистување на диви депонии	Намален број и ризик од диви депонии	Број расчистени локации	Општина / ЈП	МЗ, НВО, граѓани	2026–2031	Да се утврди	Општина / донатори	Приоритетна
Воспоставување систем за селекција и рециклирање на отпад	Зголемено селектирање и рециклирање	тони селектиран/рециклиран отпад	Општина / ЈП	Приватен сектор, НВО	2026–2031	Да се утврди	Општина / ЕУ / донатори	За подготовка
Поставување мерна станица за квалитет на воздух	Подобрен мониторинг на квалитетот на воздухот	Мерна станица	Општина Делчево	Надлежни институции	2026–2028	Да се утврди	Национални / ЕУ	Проектна иницијатива
Центар за рециклирање на текстилен отпад	Воспоставен локален систем за посебен отпад	Центар	Општина / ЈП	Приватен сектор	2027–2030	Да се утврди	ЕУ / донатори / ЈПП	Идеја

Стратешки приоритет 1: Одржлива инфраструктура, животна средина и квалитет на живеење								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Проценет буџет**	**Извор на финансирање**	**Степен на подготвеност**
Доуредување на патеката на биодиверзитетот долж Брегалница	Подобрена рекреативна и еколошка инфраструктура	km уредена патека	Општина Делчево	НВО, туристички сектор	2026–2029	Да се утврди	ЕУ / донатори	Проектна иницијатива
Изградба на велосипедски патеки и паркинзи	Поддржан одржлив транспорт и рекреација	km велосипедски патеки	Општина Делчево	ЈП, НВО	2027–2031	Да се утврди	ЕУ / Општина	Идеја
Урбанизација на станбени зони за млади семејства	Создадени услови за станбен развој и задржување млади	Број уредени парцели	Општина Делчево	Агенции, приватен сектор	2027–2031	Да се утврди	Општина / приватен сектор	За подготовка

Стратешки приоритет 2: Конкурентна економија, претприемништво и одржливо земјоделство								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Развој и инфраструктурно опремување на индустриската зона	Подобрени услови за инвестиции	Степен на опременост	Општина Делчево	Национални институции, бизнис сектор	2026–2030	Да се утврди	Национални / Општина / ЕУ	Приоритетна
Подобрување на инфраструктурата во ТИРЗ	Подобрени услови за инвестирање	Реализирани инфраструктурни интервенции	Општина / надлежни институции	Инвеститори	2026–2029	Да се утврди	Национални / ЕУ	За подготовка
Инвестициска промоција и привлекување инвеститори	Зголемена инвестициска активност	Број нови инвестиции / вредност	Општина – ЛЕР	Инвестициски агенции, бизнис сектор	2026–2031	Да се утврди	Општина / донатори	Континуирано
Програма за поддршка на млади претприемачи и стартапи	Зголемено младинско претприемништво	Број поддржани иницијативи	Општина – ЛЕР	Бизнис сектор, НВО	2026–2031	Да се утврди	Општина / ЕУ / донатори	За подготовка
Програма за развој на бизнис вештини и бизнис планови	Подобрени капацитети на локалните претприемачи	Број корисници	Општина – ЛЕР	Бизнис организации, консултанти	2026–2031	Да се утврди	ЕУ / донатори	Континуирано
Поддршка за пристап до домашни и меѓународни фондови	Зголемен пристап до развојно финансирање	Број поддржани апликации	Општина – ЛЕР	Бизниси, земјоделци, НВО	2026–2031	Да се утврди	Општина / донатори	Континуирано
Воведување нови образовни профили согласно потребите на стопанството	Подобра усогласеност на образованието со пазарот на труд	Број нови профили	Општина	Училишта, бизнис сектор	2027–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ	За подготовка

Стратешки приоритет 2: Конкурентна економија, претприемништво и одржливо земјоделство								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Програми за преквалификација и доквалификација	Зголемена вработливост на работната сила	Број обучени лица / вработени лица	Општина / партнери	АВРСМ, бизнис сектор	2026–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ	Континуирано
Поддршка на модерни и одржливи земјоделски практики	Зголемена продуктивност и одржливост	Број поддржани производители	Општина	Земјоделци, институции	2026–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ	Континуирано
Подобрување на земјоделската инфраструктура	Подобрени услови за земјоделско производство	Број реализирани интервенции	Општина	Земјоделци, МЗШВ	2026–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ	За подготовка
Брендирање и пласман на локални производи	Зголемена препознатливост и додадена вредност	Број брендирани производи	Општина – ЛЕР	Производители, туристички сектор	2027–2031	Да се утврди	ЕУ / донатори	За подготовка

Стратешки приоритет 3: Туризам, култура и брендирање на Делчево								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Развој на туристичката инфраструктура на Голак	Подобрена туристичка инфраструктура	Број реализирани интервенции	Општина	Туристички сектор, институции	2026–2031	Да се утврди	ЕУ / национални / Општина	Приоритетна
Изградба на авантуристички парк	Нов туристички производ	Изграден парк	Општина / партнер	Приватен сектор	2027–2030	Да се утврди	ЕУ / ЈПП / донатори	Идеја

Стратешки приоритет 3: Туризам, култура и брендирање на Делчево								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Општина Делчево туристички центар	Делчево туристичка општина	Зголемен број на инвеститори во услужната дејност, зголемен број на вработени	Општина	Туристички сектор, НВО	2027	Да се утврди	Општина со подршка на Влада на Р.М	Идеа
Зип линија и платформа за параглајдерство	Развиени авантуристички содржини	Број нови содржини	Општина	Приватен сектор	2027–2030	Да се утврди	ЕУ / ЈПП	Идеа
Уредување на туристички локалитети и пристапни патеки	Подобрена достапност до локалитетите	Број уредени локалитети	Општина	Туристички сектор, НВО	2026–2031	Да се утврди	ЕУ / донатори	За подготовка
Уредување на Кукуље, „Свети Води“, „Коњска Дупка“ и Видиковец	Валоризирани природни туристички ресурси	Број уредени локалитети	Општина	НВО, туристички сектор	2027–2031	Да се утврди	ЕУ / донатори	Проектни иницијативи
Туристички мапи, QR системи и информативни точки	Подобрена информираност на посетителите	Број дигитални/информативни алатки	Општина – ЛЕР	Туристички сектор	2026–2028	Да се утврди	ЕУ / донатори	За подготовка
Брендирање на туристички производи и локални атракции	Препознатлива туристичка понуда	Број брендирани производи/атракции	Општина	Туристички сектор, културни организации	2026–2031	Да се утврди	Општина / ЕУ	За подготовка
Промоција на Делчево како	Зголемена видливост на дестинацијата	Број кампањи / досег	Општина	Туристички сектор, НВО	2026–2031	Да се утврди	ЕУ / донатори / Општина	Континуирано

Стратешки приоритет 3: Туризам, култура и брендирање на Делчево								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
туристичка дестинација								
Вклучување на културното наследство во туристичката понуда	Поврзана културна и туристичка понуда	Број локалитети/содржини	Општина	Културни институции	2026–2031	Да се утврди	ЕУ / национални	За подготовка
Поддршка на „Гоцеви денови“, „Копачка“ и други локални културни содржини	Зачуван и промовиран локален идентитет	Број поддржани настани/содржини	Општина	Културни организации, НВО	2026–2031	Да се утврди	Општина / донатори	Континуирано

Стратешки приоритет 4: Човечки капитал, Млади, социјална инклузија и здрав живот								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Модернизација на образовната инфраструктура	Подобрени услови за учење	Број модернизирани објекти	Општина / училишта	Министерства	2026–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ	Приоритетна
Реконструкција на СОУ „М.М. Брицо“	Подобрен средношколски објект	Реализирана реконструкција	Општина / СОУ	Министерство	2026–2029	Да се утврди	Национални / ЕУ	Проектна иницијатива
Осовременување на наставната опрема и процес	Подобрени услови и квалитет на наставата	Број опремени училници/кабинети	Училишта	Општина, бизнис сектор	2026–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ / донатори	Континуирано
Поддршка на нови образовни програми и струки	Подобра усогласеност со пазарот на труд	Број нови програми	Училишта	Бизнис сектор	2027–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ	За подготовка
Отварање на бизнис ХАБ за млади претприемачи	Подобра усогласеност со пазарот на труд	Опремен простор и обезбедени обуки	Општина со граѓански сктор и дијаспора	Граѓански сектор и дијаспора	2027-2028	Во фаза анализа	Национални / ЕУ	Проектна иницијатива
Шелтер центар за жртви на семејно насилство	Подобрена локална заштита и поддршка	Воспоставен центар	Општина	Центар за социјална работа, НВО	2027–2030	Да се утврди	Национални / донатори	Проектна иницијатива
Социјални станови	Подобрен пристап до домување за ранливи категории	Број обезбедени станбени единици	Општина	Национални институции	2027–2031	Да се утврди	Национални / ЕУ	Идеја
Проширување на услугите за нега и помош во домот	Подобрена достапност на социјални услуги	Број корисници	Општина / даватели	ЦСР, НВО	2026–2031	Да се утврди	Национални / донатори	За подготовка

Стратешки приоритет 4: Човечки капитал, Млади, социјална инклузија и здрав живот								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Поддршка на лица со попреченост и социјална инклузија	Зголемена инклузија	Број корисници	Општина	НВО, ЦСР	2026–2031	Да се утврди	Општина / донатори	Континуирано
Ставање во функција и кадровско зајакнување на детската градинка	Зголемен капацитет на предучилишната заштита	Број деца опфатени	Општина / градинка	Министерство	2026–2028	Да се утврди	Национални / Општина	Приоритетна
Реконструкција на градската спортска сала	Подобрени услови за спорт	Реализирана реконструкција	Општина	Спортски организации	2027–2029	Да се утврди	Општина / национални / ЕУ	Проектна иницијатива
Програми за спорт, рекреација и здрав живот	Поголемо учество во физички активности	Број учесници	Општина	Спортски клубови, НВО	2026–2031	Да се утврди	Општина / донатори	Континуирано
Подобрување на условите за здравствена заштита и привлекување кадар	Подобрена достапност на здравствени услуги	Број реализирани мерки / привлечен кадар	Општина	Здравствени институции	2026–2031	Да се утврди	Национални / Општина	За подготовка

Стратешки приоритет 5: Дигитална трансформација, добро управување и партнерства								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Набавка и модернизација на ИТ опрема	Подобрена техничка опременост	% модернизирана опрема	Општина	ИТ партнери	2026–2028	Да се утврди	Општина / ЕУ	Приоритетна
Дигитализација на општинските услуги	Зголемен број достапни е-услуги	% дигитализирани услуги	Општина	ИТ партнери	2026–2030	Да се утврди	ЕУ / национални	За подготовка
Воведување електронски услуги за граѓани и бизниси	Полесен пристап до услуги	Број е-услуги	Општина	ИТ сектор	2026–2030	Да се утврди	ЕУ / национални	За подготовка
Платформи „Е-даноци“ и „Е-заедница“	Подобрена комуникација и дигитален пристап	Број функционални платформи	Општина	ИТ партнери	2027–2029	Да се утврди	ЕУ / донатори	Проектна иницијатива
Системи за следење и управување со административни процеси	Подобрена ефикасност на администрацијата	Број дигитализирани процеси	Општина	ИТ партнери	2027–2030	Да се утврди	ЕУ / национални	За подготовка
Обуки за дигитални вештини на администрацијата	Подобрени дигитални компетенции	Број обучени службеници	Општина	Образовни/ИТ партнери	2026–2031	Да се утврди	Општина / ЕУ	Континуирано
Воведување системи за управување со квалитет	Подобрени административни процедури	Број воведени стандарди/системи	Општина	Експерти	2026–2029	Да се утврди	Општина / донатори	За подготовка
Подготовка и имплементација на проекти финансирани од ЕУ и донатори	Зголемен обем на надворешно финансирање	Број поднесени/одобрени проекти; обезбедени средства	Општина – ЛЕР	Партнери	2026–2031	Да се утврди	ЕУ / донатори	Континуирано

Стратешки приоритет 5: Дигитална трансформација, добро управување и партнерства								
Приоритетна интервенција / проект	**Очекуван резултат**	**Индикатор**	**Носител**	**Партнери**	**Период**	**Буџет**	**Извор**	**Подготвеност**
Партнерства со бизнис секторот и граѓанските организации	Поголема вклученост на локалните чинители	Број активни партнерства	Општина – ЛЕР	Бизниси, НВО	2026–2031	Да се утврди	Општина / донатори	Континуирано
Советодавна и проектна поддршка за локалните чинители	Подобрен пристап до развојно финансирање	Број поддржани субјекти/апликации	Општина – ЛЕР	Бизниси, земјоделци, НВО	2026–2031	Да се утврди	ЕУ / донатори	Континуирано

АНЕКС 1 – Листа на приоритетни проекти

Приоритетните проектни иницијативи наведени во овој анекс произлегуваат од процесот на консултации и работилници со претставници на локалната самоуправа, јавниот сектор, бизнис заедницата, граѓанските организации и граѓаните. Листата не претставува обврска за реализација на сите наведени проекти во рамките на стратешкиот период, туку развојна база на проектни идеи кои можат да бидат предмет на понатамошна разработка, приоритизација и обезбедување финансиски средства согласно потребите и можностите на Општина Делчево.

Стратешки приоритет 1: Одржлива инфраструктура, животна средина и квалитет на живеење

Приоритетни проектни иницијативи

- Доизградба на парк во Ново Делчево.
- Изградба на парк на локацијата Стара касарна.
- Изградба на пешачки мост помеѓу Ново Делчево и населбата 8 Септември.
- До замена на јавното осветлување со ЛЕД светилки и воведување паметно осветлување.
- Уредување на просторот околу летната сцена.
- Урбанизација на нови станбени зони за млади семејства.
- Подобрување на руралната инфраструктура.
- Регулација на дел од река Даштица.
- Уредување на водотекот на река Стрежна.
- Изградба на потисен водоводен цевковод во с. Град.
- Изградба на хидрантска мрежа во ООУ „Ванчо Прке“.
- Уредување на тротоарите на ул. „Ленинова“.
- Асфалтирање и реконструкција на локални улици.
- Реконструкција на тениското игралиште во ООУ „Ванчо Прке“.
- Доуредување на патеката на биодиверзитетот долж река Брегалница.
- Изградба на детски игралишта во населбите.
- Изградба на содржини за рекреација на деца со попреченост.
- Преадаптација на објекти за домови за стари лица.
- Реконструкција на подрачното училиште во Тработивиште.
- Донесување на нов ГУП.
- Проширување на ГУП и ДУП на Голак.
- Изградба на покриен базен.
- Решавање на водоснабдувањето на Голак.
- Регулација на коритото на река Брегалница.
- Издвојување на атмосферската од фекалната канализација.

Проектни иницијативи од областа на животната средина

- Мапирање и расчистување на диви депонии.
- Поставување информативни табли и системи за надзор на критични локации.
- Отворање центар за рециклирање на текстилен отпад.

- Воведување системи за селекција на отпад.
- Анализа на почва и мониторинг на користење пестициди.
- Изградба на велосипедски патеки.
- Поставување паркинзи за велосипеди.
- Тековно одржување на паркови и игралишта.

Стратешки приоритет 2: Конкурентна економија, претприемништво и одржливо земјоделство

Приоритетни проектни иницијативи

- Развој и инфраструктурно опремување на индустриската зона.
- Подобрување на инфраструктурата во ТИРЗ.
- Промоција и привлекување домашни и странски инвеститори.
- Поддршка на млади претприемачи и стартап иницијативи.
- Програми за развој на бизнис вештини и бизнис планови.
- Презентации и обуки за користење домашни и меѓународни фондови.
- Советодавна поддршка за локалниот бизнис сектор.
- Поддршка на сметководствени и консултантски услуги за нови претпријатија.
- Воведување нови образовни профили во согласност со потребите на стопанството.
- Програми за преквалификација и дообука на невработени лица.
- Стипендирање на талентирани ученици и студенти.
- Поддршка на модерни земјоделски практики и иновации.
- Подобрување на земјоделската инфраструктура.
- Промоција и брендирање на локални производи.

Стратешки приоритет 3: Туризам, култура и брендирање на Делчево

Приоритетни проектни иницијативи

- Развој на туристичка инфраструктура на Голак.
- Изградба на авантуристички парк.
- Изградба на зип линија и платформа за параглајдерство.
- Реконструкција и модернизација на спортските терени на Голак.
- Поддршка на изградба на туристички сместувачки капацитети.
- Уредување на туристички локалитети и пристапни патеки.
- Уредување на пештерата „Коњска Дупка“.
- Доуредување на Палеонтолошки локалитет Стамер
- Уредување на локалитетот Кукуље.
- Уредување на локалитетот „Свети Води“.
- Уредување на паркот Видиковец.
- Изработка на туристички мапи и QR системи.
- Формирање туристичко-информативни точки.
- Брендирање на туристички производи и локални атракции.
- Промоција на културно-историското наследство.
- Вклучување на спомен-собите и локалните културни атракции во туристичката понуда.
- Реафирмација на манифестацијата „Гоцеви денови“.

- Изградба на седиште на „Копачка “.
- Промоција на Делчево како туристичка дестинација.

Стратешки приоритет 4: Човечки капитал, социјална инклузија и здрав живот

Приоритетни проектни иницијативи

- Модернизација на образовната инфраструктура.
- Реконструкција на СОУ „М.М. Брицо“.
- Осовременување на наставниот процес и училишната опрема.
- Реконструкција на училишни објекти и спортски терени.
- Замена на столарија во образовните установи.
- Поддршка на нови образовни програми и струки.
- Изградба или адаптација на шелтер центар за жртви на семејно насилство.
- Изградба на социјални станови.
- Проширување на услугите за нега и помош во домот.
- Поддршка на лица со попреченост и нивна социјална инклузија.
- Поддршка на вработување на лица со попреченост.
- Замена на под и столарија во детската градинка.
- Ставање во функција на новата детска градинка.
- Зајакнување на кадровските капацитети во градинките.
- Реконструкција на градската спортска сала.
- Поддршка на спортски и рекреативни програми.
- Подобрување на условите за здравствена заштита и привлекување медицински кадар.

Стратешки приоритет 5: Дигитална трансформација, добро управување и партнерства

Приоритетни проектни иницијативи

- Набавка и модернизација на ИТ опрема.
- Дигитализација на општинските услуги.
- Воведување електронски услуги за граѓаните и бизнисите.
- Воведување платформа „Е-даноци“.
- Воведување платформа „Е-заедница“.
- Воспоставување системи за паметно јавно осветлување.
- Развој на системи за следење и управување со административни процеси.
- Обуки за дигитални вештини на администрацијата.
- Воведување ISO стандарди и системи за управување со квалитет.
- Оптимизација на човечките ресурси во администрацијата.
- Подготовка и имплементација на проекти финансирани од ЕУ и други донатори.
- Развој на прекугранична и меѓуопштинска соработка.
- Развој на партнерства со бизнис секторот.
- Развој на партнерства со граѓански организации и локални иницијативи.
- Обезбедување советодавна и проектна поддршка за локалните чинители.